

SAMENVATTING

Mennes, R., J. Snippe, M. Sijstra, B. Bieleman (2016)

Monitor ontwikkelingen coffeeshopbeleid. Meting 2015. WODC / St. INTRAVAl, Den Haag/ Groningen-Rotterdam.

In opdracht van het wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) van het ministerie van Veiligheid en Justitie heeft onderzoeks- en adviesbureau INTRAVAl de tweede meting over 2015 verricht van de monitor waarmee de ontwikkelingen in het coffeeshopbeleid worden gevolgd. In totaal bestaat de monitor uit drie metingen, waarmee het ministerie van Veiligheid en Justitie de ontwikkelingen in het coffeeshopbeleid in 2014, 2015 en 2016 wil duiden.

Voor het onderzoek zijn landelijke en regionale gegevens van de Politie en het Openbaar Ministerie opgevraagd en geanalyseerd. Daarnaast zijn in een steekproef van 31 gemeenten uit 11 onderzoeksregio's verspreid over heel Nederland 83 lokale experts geraadpleegd; 37 gemeenteambtenaren en 46 politiefunctarissen. De experts zijn vragen gesteld over het coffeeshopbeleid, het coffeeshop- en softdrugstoerisme, de overlast rond coffeeshops en de illegale verkoop van softdrugs en harddrugs. In totaal hebben zij 67 vragenlijsten ingevuld. De resultaten van de tweede meting over 2015 zijn vergeleken met de resultaten van de eerste meting over 2014.

Coffeeshoptoerisme

In meer dan de helft (18 van de 31) van de gemeenten is sprake van coffeeshop-toerisme. Het gaat volgens de geraadpleegde experts om een aantal tot (zeer) veel niet-ingezetenen die in de gemeente de coffeeshops bezoeken. Deze toeristen bezoeken vooral gemeenten in het oosten en zuiden die langs de grens liggen. Ook gemeenten met cultureurhistorische waarden en grote evenementen waar buitenlandse toeristen op af komen kennen meer coffeeshoptoerisme.

Ten opzichte van 2014 is de omvang van het coffeeshoptoerisme enigszins toegenomen. In acht van de 31 gemeenten rapporteren de experts een toename, terwijl in één gemeente sprake zou zijn van een afname. In 18 gemeenten is geen verandering opgetreden. In vier gemeenten is deze ontwikkeling niet te bepalen. De toename doet zich met name voor daar waar het Ingezetenen criterium (I-criterium) nooit actief is gehandhaafd. Het lijkt er op dat de invoering van het I-criterium in eerste instantie tot een 'schrik-effect' heeft geleid dat nu langzamerhand wegebt.

Softdrugstoerisme

Het fenomeen softdrugstoerisme komt volgens experts in minder gemeenten voor dan coffeeshoptoerisme. In meer dan de helft van de gemeenten (17 van de 31) zeggen zij dat hier niet of nauwelijks sprake van is. In de 14 gemeenten waar hiervan wel sprake is zijn het voornamelijk Belgen en Duitsers die softdrugs buiten de coffeeshop kopen. Soms kopen ook arbeidsmigranten uit Polen en overige Oost-Europese landen hun softdrugs buiten de coffeeshop.

In vergelijking met 2014 is in 2015 in de meeste gemeenten weinig veranderd in de omvang van het softdrugstoerisme. In de meeste gemeenten (20 van de 31) rapporteren de experts geen verandering. Wel is het softdrugstoerisme in enkele grensgemeenten afgenomen, waarschijnlijk doordat buitenlandse coffeeshopbezoekers deze gemeenten mijden omdat (zij denken dat) het I-criterium er actief wordt gehandhaafd. Om toch softdrugs in een coffeeshop te kunnen kopen gaan zij op zoek naar alternatieve gemeenten waarvan zij denken dat zij in de coffeeshop worden toegelaten.

Softdrugsgerelateerde overlast

In 21 (van de 31) gemeenten is in 2015 geen of weinig softdrugsgerelateerde overlast. De mate van overlast lijkt in vergelijking met 2014 iets te zijn verminderd. De experts wijten de afname vooral aan gerichte acties door gemeente en politie. Daarentegen hebben in 2015 burgers niet minder melding gemaakt van overlastincidenten met betrekking tot alcohol en drugs dan in 2014. Het aantal geregistreerde softdrugsincidenten bij de politie ligt in 2015 echter wel lager dan in 2014, terwijl er in het aantal geregistreerde harddrugsincidenten vrijwel niets is veranderd. Diverse experts merken op dat softdrugsincidenten in hun gemeenten in 2015 een lage(re) prioriteit hebben gehad. Uit de cijfers blijkt dat er zowel in 2014 als in 2015 een positieve samenhang is tussen het maandelijks aantal overlast- en harddrugsincidenten. Deze samenhang vinden we niet tussen overlast- en softdrugsincidenten en tussen softdrugs- en harddrugsincidenten.

Illegale verkoop

In vrijwel alle gemeenten komt illegale verkoop van softdrugs voor en worden verschillende vormen hiervan vermeld. In grote gemeenten in de regio's Amsterdam en Rotterdam en drie gemeenten in het grensgebied van Oost-Nederland komt (zeer) veel illegale verkoop voor in verschillende vormen. In de gemeenten uit de zuidelijke regio's zeggen experts dat zij in 2015 met minder illegale verkoop te maken hebben gekregen. Ook rapporteren zij minder verschillende vormen. In 2014 scoorden deze regio's nog bovengemiddeld. In combinatie met het feit dat in de drie gemeenten in Oost-Nederland dealers afkomstig zijn uit de Randstand die eerder al actief waren in Limburg kan dit wijzen op een verplaatsingseffect.

Het voorkomen van straathandel door drugsrunners en straatdealers in een gemeente in combinatie met het wel of niet handhaven van het I-criterium leidt tot verschillende ontwikkelingen in gemeenten. De experts van enkele gemeenten geven aan dat sinds de handhaving van het I-criterium de straathandel is afgenomen, terwijl experts in gemeenten waar het I-criterium niet (actief) wordt gehandhaafd eveneens aangeven dat de straathandel is afgenomen. De aanwezigheid van straathandel lijkt niet alleen afhankelijk te zijn van (wijzigingen in) het coffeeshopbeleid. De lokale situatie en historische componenten spelen hierbij mogelijk ook een rol.

Verdiepingsstudie

Het belang van lokaal maatwerk en het verplaatstingseffect worden nader onderzocht in de verdiepingsstudie die we zullen uitvoeren in de gemeenten waar de ontwikkelingen zich het meest pregnant voordoen. Door op locatie diverse onderzoeksactiviteiten te verrichten kunnen bovenstaande bevindingen nader worden gekarakteriseerd en geduid.